

УДК 504.03(477.44)

СУЧАСНИЙ СТАН ВМІСТУ ГУМУСУ В ҐРУНТАХ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ганчук М.М., ас.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The present state of humus content in the soils of Vinnytsia region is analyzed. The main reasons for its decrease are revealed. The ways of raising the level of humus in soils are proposed.

Key words: humus, soil.

Постановка проблеми. Вирішальна роль серед поживних речовин у ґрунтах відводиться гумусу. У гумусі сконцентровано біля 98 % ґрунтового азоту, 60 % фосфору, 80 % сірки, більшість мікроелементів. Для підтримання в ґрунті на достатньому рівні фізико-хімічних та біологічних процесів необхідно, щоб він містив в орному шарі не менше 2,5 % гумусу. Цей рівень вважається критичним, нижче якого помітно погіршуються агрономічноцінні властивості ґрунтів.

Мета дослідження: визначити динаміку вмісту гумусу та встановити його сучасний рівень в ґрунтах Вінниччини, причини його втрати.

Результати досліджень. Стійкість родючості ґрунту залежить від динамічної рівноваги між процесами гуміфікації та мінералізації органічної речовини. З початком сільськогосподарського використання ґрунтів динамічна рівновага (гуміфікація-мінералізація) зрушується у бік підсилення мінералізації, спостерігається зниження вмісту гумусу.

Вміст гумусу у ґрунтах залежить від характеру їх використання. Інтенсивний обробіток, надмірне насичення сівозмін технічних культур, ерозія, дефляція, надмірне зрошення, недостатнє внесення органіки – все це може обумовити істотне зниження вмісту гумусу (табл. 1).

Таблиця 1.

Вміст гумусу в ґрунтах Вінницької області (%).

Роки дослідження	Площа обстежених ґрунтів												Середньозважений показник, %
	дуже низький <1,1		низький 1,1-2,0		середній 2,1-3,0		підвищений 3,1-4,0		високий 4,1-5,0		дуже високий >5,0		
	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%	
2008-2012	0,7	0,1	223,3	20,1	489,9	44,2	303,2	27,4	88,4	8,0	3,0	0,3	2,70
2013-2016	2,1	0,2	267,1	21,1	510,1	40,3	371,7	29,4	89,6	7,1	6,8	0,5	2,70

Зрівноважений або середній показник вмісту гумусу по області складає 2,7 %, що є досить низьким показником. Це пов'язано з тим, що рівень внесення органічних добрив в області є критичним. Ґрунтів з вмістом гумусу нижче

критичного рівня (2,5%) в області нараховується 523,7 тис. га, що складає 41,4 %.

Ґрунти Північної та Південної зони області більш родючі, вміст гумусу є вищим (2,74-3,48%); центральна частина області, де ґрунтовий покрив представлений сірими лісовими ґрунтами, що за своєю природою є досить бідними на вміст органічної речовини (2,03%), досить відчутно знижує середній показник вмісту гумусу по області (рис.1).

Прискорення темпів втрат гумусу в останні роки пояснюється багатьма причинами: підсиленням мінералізації гумусу внаслідок підвищення інтенсивності обробітку ґрунту; необґрунтованим поглибленням орного шару; практично повним відчуженням з поля нетоварної частини врожаю; недостатнім надходженням у ґрунт решток, органічних добрив; внесенням високих норм мінеральних добрив, незбалансованих за складом, і низьких норм органічних добрив; спалюванням стерні; підсиленням процесів водної ерозії та дефляції; зміною структури посівних площ на користь технічних культур.

Рис.1. Вмісту гумусу в ґрунтах Вінницької області.

З метою підвищення рівня гумусу та запобігання подальшого його втрати слід впровадити наступні заходи: ввести науково-обґрунтовані сівозміни із врахуванням еколого-географічних характеристик регіону; зрівноважити рівень внесення органічних та мінеральних добрив; зменшити рівень механічного тиску на ґрунти та ін.

Висновки. Таким чином, як показують наші дослідження, низький рівень гумусу в ґрунтах Вінницької області обумовлений як природними причинами так і в результаті надмірного їх виснаження. Запропоновані нами заходи спрямовані на підвищення рівня гумусу та запобігання подальшого його втрати.